

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 4

ASIA:

Oslissa olevan lähetysten raportti n:o 1.

Ministeri Waeolijoki

28/1 1936.

O s l o S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

KIRJELMÄ n:o 66.

Oslo S S A 23 P:NÄ tammi KUUTA 1936.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

1/40 Jul. 36.
27/1-36
2 0 4

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti.

Lähetystö toimittaa tämän mukana kunnioittaen Ulko-
asianministeriölle tänään päivätyn raporttinsa N:o 1/36

Nygaardsvoldin hallituksen budjettiesitys.

Ministeri: *M. W. Holm*

O s l o S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 1.

Oslo ssa 23 p:nä tammi kuuta 1936.

1 / 40 Sal. 3 - 36.

Asia: Nygaardsvoldin hallituksen
budjettiesitys.

27/1-36

M2

5 04

Suurella jännityksellä odotettu työvänehallituksen budjettiesitys vuodelle 1936-1937 on nyt jätetty Suurkäräjille ja saanut sanomalehdissä arvostelun. Yleensä on arvostelu jopa oikeistolehdissäkin ollut verrattain suopea. Voipa havaita vähän pettymystäkin siitä, että budjetti ei ole radikalisempi, että sen kimppuun olisi helpompi käydä.

Budjetin loppusumma päättyy 481,4 miljoonaan kruunuun ja on siis 44,5 miljoonaa suurempi kuin tämän vuotinen.

Lisäys johtuu paitsi lamakauden ja työttömyyden torjumisesta, joihin on kaikkiaan myönnetty 88,4 milj. kruunua eli 18,8 milj, kruunua enemmän kuin tänä vuonna, siitä että melkein kaikkia määrärahoja on koroitettu. Eräs oikeistolehti sanookin, että kaikki jotka ovat osanneet pyytää, ovat saaneet. Ja lisää: hallitus on ilmeisesti tahtonut voittaa pikkuporvariston ja laajentaa työväenpuoluetta siis oikealle päin, koska vasemmalla ei ole enää mitään valloitettavana. Tässä hallitus on ilmeisesti jossain määrin onnistunutkin, sillä olen tavannut joitakin kirjailijoita ja taiteilijoita, jotka ovat kovin tyytyväisiä nykyiseen hallitukseen. Viimeksi eilen kansallismuseon johtaja Jens Thiis kehui kovin hallitusta, koska

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

budjettiin oli otettu 200,000 kruunua taidegallerian laajennukseen.

Tulopuolta järjestäessään on hallitus ollut siinä onnellisessa asemassa, että on nousevan konjunktuurin johdosta voinut korottaa kaikkia tulomomentteja. Ei ole tarvinnut esittää uusia veroja, vieläpä on voinut fondiveroa alentaakin 8,8 prosentista 7 prosenttiin. Pieni valtiolaina esitetään otettavaksi, niin että valtiovelka lisääntyy 18,7 miljoonalla kruunulla.

Esitän tässä Norjan budjetin kehityksen laskettuna kruunun ostokyvyn mukaan vastaavana aikana:

Budjetit vv. 1927-1937.

Budjettivuosi 1927-28	264,4
1928-29	248,2
1929-30	266,4
1930-31	290,8
1931-32	294,3
1932-33	303,2
1933-34	301,4
1934-35	319,5
1935-36	321,0
1936-37	360,0

M. M. M. M. M.

Arbeiderregjeringens statsbudgett.

Utgifter.	Bevilget 1935—36	Foreslått 1936—37	Inntekter.	Bevilget 1935—36	Foreslått 1935—36
1. avdeling: Driftsutgifter.			1. avdeling: Driftsinntekter.		
A. Almindelige utgifter.			A. Almindelige inntekter.		
Det Kongelige Hus	909	929	Skatter og avgifter	332 761	362 342
Regjering og Statsr.sekr.	3 612	3 775	Sportler og gebyrer	5 144	5 085
Storting og Statsrev.	2 425	2 614	Refusjoner	4 330	4 470
Høiesterett	327	331	Innt. av statsinstitusjoner	21 151	23 352
Utenriksdepartement	3 831	4 233	Renter og aktieutbytte	7 036	6 673
Kirke- og Undervisningsdep.	49 988	50 220	Forskjellige inntekter	12 237	12 789
Justisdepartementet	15 947	16 086			
Socialdepartementet	52 193	45 850		382 659	414 712
Handelsdepartementet	26 006	17 125			
Landbruksdepartementet	37 162	19 757			
Arbeidsdepartementet	37 547	34 650			
Finans- og Tolldepartementet	35 140	32 043			
Derav vedr. statsgjeld m. v. kr. 13 878 282.					
Forsvarsdepartementet	33 702	35 058			
Forskjellige utgifter	17 531	15 612			
	316 320	278 284			
B. Statens forretningsdrift.			B. Forskjellig fond.		
Statsbanene	50 449	53 041	Finnmark skogfond	0	0
Postverket	2 680	2 925	Kirkedepartementets fond	2 593	2 366
Telegrafverket	3 885	4 550	Tøyenfondet	0	0
Statens kraftverker etc.	2 152	2 115	Observatoriefondet	0	0
Kongsberg Sølvverk	912	936			
Mynten på Kongsberg	59	940	Sum driftsinntekter	2 593	2 366
Kjøleanlegget i Alesund	0	0			
Hærens fabrikker m. v.	927	971			
Marinens hovedverft	143	144			
Statens skoger	1 011	1 081			
Vaksdal mølle	0	0			
Statens Kornforretning	0	0			
Statens eiend. i Narvik	5	3			
Norsk Rikskringkasting	0	0			
	49 082	58 287			
	6 570	8 419			
	42 512	49 868			
C. Ekstraord. kriseforanstalt.		71 180			
Sum driftsutgifter	365 402	399 332		385 252	417 077
2. avdeling: Kapitalutgifter.			2. avdeling: Kapitalinntekter.		
A. Ekstraord. til kriseforanst.		17 176	Bidrag, avdrag m. v.	4 498	2 823
B. Statens forr. og anlegg m.v.			Andre kapitalmidler	47 200	61 500
Til statens forretn. (anlegg)	33 518	22 123			
Avdrag på statsgjelden m. v.	38 031	42 769			
Sum kapitalutgifter	71 548	64 892	Sum kapitalinntekter	51 698	64 323
Totalsum for utgifter	436 950	481 400	Totalsum av inntekter	436 950	481 400

Lagt ut på statsregjeringens budjetliste

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C4

ASIA:

Oslosta olevan lähetysten raportti n:o 2.

Ministeri Wuolijoki

9/3 - 1936

O s l o S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 2.

Oslo ssa 9 p:nä maalis. kuuta 1936.

2 40 Sal. S - 36

Asia: Suurkäräjien keskustelu
ulkopolitiikasta.

14/3-36

5 C4

Stortingissä oli viime perjantaina suuri ulkopoliittinen keskustelu, jossa kosketeltiin suhtautumista Kansainliittoon, pakotteisiin y.m.. Sanomalehdet kirjoittivat edellisenä päivänä, että talonpoikaispuolue aikoo vaatia eroamista kansainliitosta.

Näin ei kuitenkaan tapahtunut. Talonpoikaispuolueen ensimmäinen puhuja, ent. ulkoministeri Braadland arvosteli kyllä ankarasti kansainliittoa ja epäili, onko se kollektiivinen turvallisuus, joka kansainliiton kautta muka on saatu, yhtä hyvä kuin se neutraliteetti, joka Norjalla oli ennen. Joka tapauksessa tämän jälkimäisen aikana Norja voi pysyä 100 vuotta sotien ulkopuolella. Hän ei kuitenkaan pitänyt mahdollisena Norjan eroamista kansainliitosta, koska Norja olisi silloin täysin eristettynä.

Seuraava puhuja J.L.Mowinckel arvosteli myöskin kansainliittoa, sillä seei ole voinut luoda takeita kansainväliselle rauhalle, niinkuin odotettiin. Päinvastoin kansat aseistautuvat ehkä enemmän kuin milloinkaan ennen. Hän mainitsi esimerkkinä Sovjet-Venäjänsä aseistautumisen. Sovjetin sotilasbudjetti on 15 miljardia ruplaa, ja kun finanssiministeri sovjetkongressissa 16 päivänä tammikuuta ilmoitti, että sotilasbudjetti vuodelta 1934 oli ylitetty

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

2,3 miljoonalla ruplalla, oli riemu rajaton.

Mowinckel valitti, että nykyinen Norjan hallitus ei ymmärrä, että neutraliteetin säilyttämiseksi vaaditaan, että maa voi itse puolustaa neutraliteettiaan, kuten Ruotsin pääministeri Hansson on niin sattuvasti sanonut. Se on kokonaan toinen kanta kuin mikä on vallinnut ja vallitsee Norjan sosialistien keskuudessa.

Puhujan mielestä oli asetettava yhteyteen muiden pohjoismaiden kanssa ja yhdessä tehtävä maailmalle selväksi, että pohjoismaat eivät halua sekaantua sotaan missään muodossa, vaan tahtovat olla puolueettomia ja elää rauhassa.

Ulkoministeri Koht vastasi niille, jotka pakkaavat pakotteiden johtavan Norjankin sotaan, että taloudelliset pakotteet eivät sitä voi tehdä ja sotilaspakotteihin Norja ei ota osaa eikä kansainliiton peruskirja siihen velvoitakaan.

Oikeiston johtaja Hambro sanoi, että taloudellisten pakotteiden käyttäminen edellyttää, että maa voi suojella puolueettomuuttaan, mutta tätä ei hallitus käsitä. Toivoi, että pohjoismaat kansainliitossa vaatisivat, että kaikki sotatarveteollisuus asetettaisiin kansainvälisen kontrollin alaiseksi.

Keskustelun tuloksena oli, että hallituksen politiikka pakotteisiin nähden yksimielisesti hyväksyttiin.

M. W. Koht

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C4

ASIA: _____

Oslossa olevan lähetystön raportti n:o 3.

Ministeri Kuulijoki

21/4-1950

O s l o S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

KIRJELMÄ n:o 293.

O s l o S S A 22 P: N Ä h u h t i K U U T A 19 36.

VIITTAUS: N

P: N Ä K U U T A 19 P: T T Y n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

MINI	
3	40 Pal. L 36.
27/4. 36	2
5	04

U l k o s i a i n m i n i s t e r i ö L L E

ASIA: Raportti.

Lähetystö toimittaa tämän mukana kunnioittaen
Ministeriölle raporttinsa 3/36:

Huomioita Hollannista.

Ministeri

OSLO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 3.

Oslo ssa 21 p:nä huhtikuuta 1936.

Asia: Huomioita Hollannista.

MIN	
3 / 40 Pal.	36.
27/4-36	2
OSLO	
5	Cy

Taloudellinen tilanne on yhä edelleen huono. Rekisteröityjen työttömien luvun ilmoitettiin olevan 470,000, mutta tosiasiallisesti on työttömyys paljon suurempi.

Kun Hollannin varallisuus suureksi osaksi on perustunut tuloihin siirtomaista ja vuotuisten tulojen sieltä ilmoitettiin pudonneen 700 miljoonasta 160 - 200 miljoonaan floriiniin, ymmärtää hyvin, kuinka kovasti lamakausi on koskenut rikkaaseen Hollantiinkin. Nyt kuitenkin ilmoitti pääministeri Colijn, että otot siirtomaissa ovat paranemaan päin, sillä siirtomaan tuotteiden menekki on maailmanmarkkinoilla kasvanut.

Pääministeriltä tiedustelin, aikooko Hollanti devalveerata ja sain kieltävän vastauksen. Hänen mielestään Hollannilla ei ole samaa syytä kultakannalta luopumiseen kuin Ranskalla. Heillä ei ole mitään massateollisuutta, jossa työpalkat olisivat ratkaisevana tekijänä, vaan on vientiteollisuus pääasiassa laatuteollisuutta. Sitäpaitsi on Hollannissa onnistuttu supistamaan valmistuskustannukset niin, että tällä hetkellä ne ovat vain 2 % korkeammat kuin Englannissa ja nämä 2 %:kin me pystymme alentamaan, sanoi Colijn.

Puolustuskysymyksessä on kanta Hollannissa täydelleen muuttunut. Tähän asti on Hollanti ollut vähimmin aseistettu maa Europassa*. Sosialidemokratien ja osan porvareitakin tunnuslauseena

*Maa-armeijan vahvuus on kaikkiaan 19,500 miestä ja kun nämä ovat ai-noastaan 5 1/2 kuukautta harjoituksissa, on seisova sotajoukko siis noin 9,000 miestä.

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

on tähän asti ollut: ei yhtään senttiä eikä yhtään miestä armeijalle. Nyt ovat mielipiteet täydellisesti muuttuneet. Kun maaliskuun 26 päivänä olin pääministerin luona, joka nykyään on myöskin puolust^{tus}ministeri, ilmoitti hän, että Eduskunta oli edellisenä päivänä myöntänyt 56 milj. floriinin lisäyksen puolustusbudgettiin. Ja tämä on vasta alku, sanoi hän. Sosialdemokratien johtaja tri Albar~~da~~ sanoi, että heidän on ollut pakko tehdä koko käänös puolustuskysymyksessä Saksan uhkaavan käytöksen vuoksi. Saksalaiset natsikirjailijat kirjoittavat avoimesti, että ensimmäinen tehtävä sodan puhjetessa on miehittää Hollanti sekä sen vuoksi, että ainoastaan sitä tietä päästään Englannin kimppuun ja myös Saksan elintarvehuollon vuoksi.

Kysyin pääministeriltä, mitä hän arvelee siitä, että Hitler on Locarno-sopimuksen uudistamiseen vetänyt myös Hollannin. "Olemme lievimmin sanoen harmistuneita. Ei meillä ole mitään halua sekaantua tähän pyykkiin. Eikä Saksa ole katsonut olevan syytä edes edeltäpäin tiedustella meidän mielipidettämme asiassa", sanoi Colijn.

Lopuksi tahdon mainita, mitä pääministeri Colijn lausui nykyisestä tilanteesta Euroopassa. Hän sanoi: "Nykyinen tilanne muistuttaa Marokkos~~kk~~kkauksen ja n.k. pantterihypyn aikaa v.1911. Kolme vuotta sen jälkeen syttyi sota ja ihmettelisin, ellei nyt kävisi samoin".

W. H. Colijn

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C y

ASIA: _____

Oslon olevan lähetysten raportti n:o 4.

Ministeri Wastljoki

_____ 2/6 - 1936.

Manheli

OSLO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.
 KIRJELMÄ n:o 497.
 Oslo SSA 2 P:NÄ kesä KUUTA 19 36.
 VIITTAUS: N
 P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o
 VIITTAUS: D. U. M. / 19

VIITTAUS		
4/30	Sal.	36.
5/6-36	3	12
5	04	

Ulkosaiainministeriö LLE

ASIA: Oslo-lähetystön raportti n:o 4/36.

Lähetystö kunnioittaen Ministeriölle lähettää raporttinsa n:o 4 aiheesta

Norja ja Kansainliitto.

Ministeri: *W. W. Holm*

Norjan on kunnioitettava kansainliittoa, koska se sit-
 telee on aina laissa, josta voi olla toivoa, että se kehitt-
 tyy jatkossa paremmin. Kansainliiton pitää kehittyä siten, että
 se voi vähentää sodan vaaraa, joka on aina
 ollut vaarallinen, kun se on ollut. Vaikka Norja on paho-

OSLO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 4/36

Oslo ssa 28 p:nä touko kuuta 1936.

Asia: Norja ja Kansainliitto.

ULKOASIAINMIN	
4/40 Pal.	36.
76-36	30
GABSTO	
5	Cy

Suurkäräjät käsittelivät eilen ulkoasiainvaliokunnan mie-
tintöä Kansainliiton 16 istunnon johdosta Genève'issä.

Ensimmäisen puhevuoron käytti ulkoministeri KOHT.

Kansainliittoon on luottamus suuresti vähentynyt, kun se
ei voinut estää Italiaa saamasta tahtoaan läpi, hän lausui.
On herännyt kysymys, onko pakotteita vielä pidettävä voimassa
vaiko niistä luovuttava. En ymmärrä, miksi niitä olisi vielä
voimassa pidettävä, koska niillä ei missään tapauksessa voida
pelastaa Abessiinia, ellei ryhdytä sotilaallisiin pakotteisiin,
joihin taas suurvallat tuskin käyvät. Kansainliiton aika on an-
tanut sen kokemuksen, ettei vielä ole edellytyksiä sille rauhan-
politiikalle, jota Kansainliitto on ajanut. Ellei saada nykyistä
sotilaallista kilpavarustautumisesta estetyksi, voi mikä pieni val-
tio tahansa joutua Abessiinian kohtalon alaiseksi.

Norjan on kuitenkin jäätävä Kansainliittoon, koska se sit-
tenkin on ainoa laitos, josta voi edes toivoa, että se kehit-
tyy rauhan turvaksi. Kansainliiton pitää kehittyä oikeudlaitok-
seksi, joka voi ehkäistä sodan eikä olla laitos, joka ainoas-
taan rankaisee, kun sota on syttynyt. Vaikka Norja on pakot-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoi-
tuksiin.

teista paljon kärsinyt ja meidän köyhä kalastajaväestömme toivoo niistä mahdollisimman pian päästävän, on meidän kansainvälisen kunniamme vuoksi pysyttävä Kansainliitossa.

Seuraavissa puhevuoroissa MOVINCKEL (venstre), HAMBRO (höire) ja STÖSTAD (työväenpuolue) ilmoittivat olevansa samaa mieltä kuin ulkoministeri, että Norja ei voinut erota Kansainliitosta. Ainoastaan HUNDSEID (talonpoikaispuolue) lausui epäilyksensä Kansainliittoon jäämisestä, mutta hänkään ei tahtonut tehdä ehdotusta eroamisesta.

Kun jälkeinpäin keskustelin ulkoministerin kanssa Kansainliiton rekonstruoinnista, sanoi hän olevansa hyvin pessimistinen tässä suhteessa. Ranskan taholta tehty ehdotus, että Kansainliitolle luotaisiin vakinainen armeija, jota ehdotusta Romanian pääministeri Bukarestissa KOHTin siellä käydessä oli täydentänyt lausumalla, että Genève'iin olisi Kansainliitolle luotava vahva ilmalaivasto ja 200.000 miehen armeija, oli hänestä utopinen. Samoin oli LITVINOVin ehdotus, että Kansainliitto saisi valtuuden määrätä hyökkääjävallan naapurivallat ryhtymään ranskaisutoimenpiteisiin KOHTin mielestä mahdoton.

Liikkuessani eri piireissä, olen saanut sen käsityksen, kuin erittäinkin liikemiespiireissä olisi katkeruus Kansainliiton politiikkaa kohtaan suuri ja että niissä piireissä oltaisiin hyvinkin valmiita heti eroamaan Kansainliitosta. He väittävät, että pakotteet ovat koskeneet Norjaan enemmän kuin mihinkään muuhun maahan, sillä Italia oli suurin paastokalan ostaja. Vaikka summa rahallisesti ei olekaan kovin suuri, on se senvuoksi tuntuva, että se koskee kaikkein köyhintä väestöä.

Oslossa 28 päivänä toukokuuta 1936,

W. W. K. J. J.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: CY

ASIA: _____

Oskossa olevan lähetystön raportti n:o 5.

Ministeri Haavio

7/6 - 1936.

OSLO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 512.

Oslo SSA 5 P:NÄ kesä KUUTA 19 36.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
5/40 Pal. N. 1936.		
8/6 - 36	50	LIL
5	Cy	

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Oslon-lähetystön raportti n:o 5/36.

Tämän mukana lähetystö kunnioittaen Ministeriölle toimittaa raporttinsa n:o 5 aiheesta

Norjan rahallinen asema ulkomaihin nähden.

Ministeri:

W. W. W. W. W.

OSLO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 5/36.

Oslo ssa 5 p:nä kesä kuuta 19 36.

Asia: Norjan rahallinen asema
ulkomaihin nähden.

ULKOASIAINMINISTERIÖN		
5/40 Sal. M. 1936.		
8/6 - 36	100	100
ASIA	OSASTO	ASIA
5	100	

Tilastollinen Päätoimisto on julaisut tietoja Norjan ulkomaisista veloista. Pöimiu muutamia numeroita julkaisusta.

Yhteenlaskettu velka ulkomaille oli 1 päivänä tammikuuta tänä vuonna 2154 milj. kruunua. Suurimman osan tästä tekevät osakkeet ja obligatiot ulkomaisissa käsissä eli 1430 milj. kruunua. Kaupalliset ulkomaiset saatavat ovat 653 milj. kruunua ja kiinteistöihin kohdistuvat 71 milj.

Valtiolla on ulkomaista velkaa 698 milj. ja kunnilla 201 milj. kruunua. Kunnallispankin ja Työväen Asuntopankin velka on yhteensä 110 milj. ja Hypotekipankin 72 milj. kruunua.

Norjan saatavat ulkomailta ovat verrattain vähäiset. Osakkeita ja obligatioita 182 milj., kaupallisia saatavia 368 milj. ja kiinteistöjä ulkomailla 17 milj. kruunua.

Ulkomaisissa käsissä olevat osakkeet norjalaisissa yhtiöissä jakautuivat seuraavasti:

Ranskalla	104	milj. kr,	(pääasiassa Hydron osakkeita)
Englannilla	54	" "	
Amerikalla	44	" "	
Ruotsilla	38	" "	
Sveitsillä	32	" "	
Kanadalla	21	" "	

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Ministeri:

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C4

ASIA: _____

Oslissa olevan lähetystön raportti n:o 6.

Olavi Laikku

4/9 1936.

OSLO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 793.

Oslo SSA 12 P:NÄ SYYS KUUTA 19 36.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
6 / 40 Sal. 36.	
15/9.36	2
5	CY
UMOTO	ASIA

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Lähetystön raportti n:o 6.

Tämän mukana lähetystö kunnioittaen toimittaa
Ministeriölle raporttinsa n:o 6 aiheesta

Trotskin juttu.

Ministeri:

W. Wronski

O S L O S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 6.

Oslo ssa 11 p:nä syyskuuta 1936.

Asia: Trotskin juttu.

6 / 40 Jul. 1936		
15/9-36	Ve	EM
S	O4	ASIA

Tuskin avisti Nygårdsvoldin hallitus, minkä vaivan ja vastu-^{1935/}tuksen se hankki tulevalle toiminnalleen, kun se kesäkuun 18 päivänä antoi Leo Trotskille oleskeluluvan Norjassa kuudeksi kuukaudeksi, ehdolla että "Trotski ja hänen vaimonsa eivät harjoita poliittista toimintaa Norjassa, tai poliittista kiihoitusta tai poliittista toimintaa maata vastaan, joka on ystävällisissä suhteissa Norjaan, sekä ehdolla, että he asettuvat asumaan hallituksen hyväksymälle tai määrämälle seudulle". Oltuaan aluksi muutamia viikkoja Oslon kaupungin-sairaalassa Ullevälissa hoidettavana - hänhän oli pyytänyt saada oleskella Norjassa p o u r c u r e - siirtyi Trotski Hönefossiin (60 km. Oslost) työväenpuolueen lehden "Fremtiden" in toimittajan Knut Knudsenin luo asumaan. Myönnetyn oleskeluajan kuluttua umpeen uudisti hallitus oleskeluluvan jälleen kuudeksi kuukaudeksi joulukuun 18 päivänä 1935. Seuraavan kerran uudistettiin lupa kesäkuun 18 päivänä 1936 ja on se voimassa joulukuun 18 päivään 1936.

Ulkomaailmasta näytti kuin olisi Trotski viettänyt moitteet- toma n poliittisen pakolaisen tapauksetonta elämää oleskeluehtojensa mukaisesti. Äärimmäisen oikeiston "Nasjonal Samlingin" mielestä Trotskin oleskelu ei kuitenkaan näyttänyt yhtä viattomalta kuin mitä

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

yleisesti otaksuttiin. Heidän taholtaan oli kuulunut moitteita hallituksen muka liian vapaamielisestä ja ystävällisestä suhtautumisesta Trotskiin; kummastusta oli herättänyt hallitusten jäsenten käynnit Trotskin luona Hönefossissa, lukuisten ulkomaalaisten vierailut ja lopuksi, eikä vähiten, Trotskin harvinaisen innokas kirjallinen toiminta, joka ajoittain vaati hänen avukseen kaksikin sihteeriä. Epäiltiin tämän toiminnan rajoittuvan vain vallankumouksen historian laatimiseen. Ja toisaalta, Trotskihan oli tullut Norjaan erikoisesti hoitamaan oman ilmoituksensa mukaan täysin murtunutta terveyttään.

Tuodakseen epäilynsä julkisuuteen, toimeenpani 6 NS:n miestä elokuun 7 päivän vastaisena yönä omavaltaisen kotitarkastuksen Trotskin luona, Trotskin itsensä ollessa isäntänsä kanssa automatkalla Etelä-Norjassa. Tarkastus jäi kuitenkin melko köyhäksi ilman epäiltyjä vallankumouksen järjestelyohjeita. NS-miehet pidätettiin yhtä lukuunottamatta, joka pääsi livistämään Ranskaan. Juttu oli kuitenkin saatu sanomalehtien palstoille.

Tapaus näytti jäävän aluksi pääasiallisesti Norjan sisäiseksi asiaksi. Laajemman merkityksen sai "tilfellet Trotski", kun Moskovasta saapuvivat tiedot syytöksistä trotskilaisia salahankkeilijoita vastaan, oikeudenkäynnistä ja kuolemantuomioista. Pääsyyllinen eleli rauhassa poliittisena pakolaisena Norjassa. Seurauksena oli Moskovan tunnettu jyrkkäsanainen nootti väliön huonon'umisesta Norjan ja Neuvostoliiton välillä, jollei Norjan hallitus kiellä Trotskilta oikeutta oleskella Norjassa. Trotskin luovutuksesta ei nootissa mainittu mitään.

Samanaikaisesti oli toisaalta oikeudenkäynti kotitarkastuksen toimittaneita NS-miehiä vastaan ja toisaalta keskuspassikonttorin suorittamat tutkimukset Trotskin toiminnasta Norjassa-oleskelunsa aikana toteennäyttäneet, että hän oli lähetetty^{tehty} puhtaasti poliittisia kirjoituksia lehdelleen "Bulletin de l'Opposition" Parii-

siin sekä siten rikkonut oleskeluehtonsa. Sen johdosta asetti hel- litus jatkuvan oleskelun ehdoksi uudet kovennetut määräykset, joi- den mukaan hallituksella olisi oikeus kontrolloida Trotskin kirjal- listakin toimintaa. Trotski kieltäytyi hyväksymästä määräyksiä. Koska Trotski oli päästetty maahan ilman paluuvuissumia Ranskaan, josta hän oli Norjaan tullut, ja kun Norjalla ei ole Siperiaansa, minne hänet olisi voinut lähettää, oli hallituksen eristettävä, "in- ternoitava" vieraansa. Hurumista, Drammenin vuonon varrelta etsit- tiin Trotskille uusi asunto ja siellä hän nyt vaimonsa kansaa ko- vin tyytymättömänä elelee vartionaan 8 valtionpöliisin miestä! - Sihteerit karkoitettiin maasta.

Trotskin juttu sattui kesken alkavaa vaalikautta. Loka- kuun 19 päivänä pidettävien stortingvaalien propaganda-aineisto sai siten odottamattoman ja merkityksellisen lisän. "Mannen på ruten", s.o. hallituksen istuntohuoneen akkunantakainen haamu esiintyy kes- keisenä vaalikiihoituksessa. Oikeistolle oli juttu tervetullut ko- konaisuudessaan, aina vuodesta 1929 lähtien, jolloin Trotski ensim- mäisen kerran yritti Norjaan arbeiderpartietin ja fagorganisasjonin tukemana, mutta ei silloin saanut Mowinckelin hallitukselta oleske- lulupaa. Hallitusten jäsenten ja Arbeiderbladetin päätoimittajan Tranmelin käynnit Trotskin luona ovat antaneet oikeistolle aihetta ankariin syytöksiin hallitusta ja hallituspuoluetta vastaan. Vasem- mistolle on tapaus ollut kiusallinen ja epämieluisa häiritsijä juuri vaalien kynnyksellä; toiveet enemmistöstä näyttävät nyt epäilemättä heikommilta kuin kuukausi sitten, kiitos Leo Trotskin.

Ulkomaihin nähden sai Norja kuuluisasta vieraastaan ensiluokkaisen, vaikkakin vähemmän mairittelevan mainoksen. Entinen rauhallinen ja tasaista, tapauksetonta elämänsä viettänyt tunturien, vuonojen ja vikingilaivojen maa tuli yht'äkkiä maailmanlehdistön palstoille muidenkin kuin vain laivautisten yhteydessä. Matkailijat ovat saaneet uuden hähtävyyden. "Where is Trotski?", kyselevät he,

kaikki nähtävyydet on nähty ja opas aikoo viedä joukkonsa takaisin laivalle.

Norjan hallituksen vastaus aiemmin mainittuun Moskovan noottin lienee hieman lieventänyt neuvostolaisten uhkaavia aikeita kauppansa lopettamisesta Norjan kansaa, mutta saa hallitus tehdä parhaansa saattaakseen entiset ystävälliset välit palautetuiksi.

Nähtäväksi jää, tuoko Trotskin nostama oikeusjuttu kunnianloukkauksesta "Nasjonal Samlingia" ja kommunistipuoluetta vastaan mitään uutta vai raukeako juttu heti alkuunsa tyhjiin.

Oscar Saitku

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: CY

ASIA:

Oslissa olevan lähetystön raportti n:o 2.

Ministeri Wuolijoki

12/10 1936.

O.S.L.O. SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 7.

Oslo:ssa 12 p:nä lokakuuta 1936.

Asia: Norjan vaalit.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
7/40 Val. 2. 1936.		
14/10-36	-2	
5	04	

Norjan Stortingin vaalit ovat kuluvan lokakuun 19 päivänä ja vaalikiihoitus on kohta kohonnut korkeimmilleen. Vaaleissa ratkaistaan, saako nykyinen hallituspuolue, työväenpuolue, enemmistön eduskunnassa. Sillä on nykyään 69 edustajaa 150:stä, joten puuttuu siis vain 6 ääntä.

Profeteeraaminen on tietysti aina epäkiitollista, mutta koetan kuitenkin.

Porvarillisten puolueiden paras vaalivalitti on Trotskin asyylioikeuden nauttiminen ja sen johdosta aiheutunut tilanne. Neuvostoliitto on pannut kovin pahakseen Trotskin Norjassa olon. Selityksen tähän sanotaan olevan, että Venäjällä on paljon tyytymättömyyttä Stalinin komentoa vastaan ja vaikka Trotski ei ulkomailla interneerattuna ollessaan voikaan oppositiota organisoida, niin hänen nimellään on niin hyvä kaiku Venäjällä, että hän kaikesta huolimatta on Stalinin vaarallisin vastustaja ja jos Stalin tavalla tai toisella syrjäytettäisiin, tulisi Trotski Venäjän mahtavimmaksi mieheksi. Joka tapauksessa on Trotskin Norjassa olo suuressa määrin vahingoittanut Norjan ja Neuvostoliiton suhteita. Porvarilliset lehdet väittävät, että Neuvostoliitto ei osta Norjasta kalaa eikä käytä Norjan tonnistoa

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

tavarainsa kuljetukseen Trotski-jutun vuoksi.

Enemmän vielä kuin Trotski-juttu vaikuttaa työväenpuolueelle epäedeullisesti monet luvattomat lakot, joita on ihan viime päivinä ollut. Niinpä sähkömonttöörien, suklaatyömiesten ja Drammenin trikootehtaan työläisten lakot ovat olleet suoranaisia korpilakkoja. Ammattijärjestö on tehnyt voitavansa näiden estämiseksi, mutta turhaan. On varmaa että tällainen huliganimaisuus karkoittaa paljon äänestäjiä. Mutta tämä on hyvin kuvaavaa Norjan kansalle, sillä se on ehkä maailman vaikeimmin organisoitava kansa. Sitä todistaa myöskin se, että porvarilliset puolueet eivät ole juuri lainkaan voineet muodostaa vaaliliittoja, vaikka pelko työväenpuolueen vallasta onkin suuri. Päinvastoin käyvät he vaaleihin hajallisempina kuin ennen.

Kun työväkeä kuitenkin innostuttaa Tanskan ja varsinkin Ruotsin työväen vaalivoitot, luulisin yhteenvetona edellisestä voivani ennustaa, että työväenpuolue säilyttää entisen asemansa, ehkä saa jonkun edustajan lisääkin, mutta ei saa Stortingin enemmistöä.

Ministeri:

M. W. L. J. J. J.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C4

ASIA: _____

Oslissa olevan lähetystön raportti n:o 8.

Ministeri Wuolijoki

21/10 1936.

Oslo, 21. lokak. 1936.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o 909.

ULKOASIAINMINISTERIÖN		
8 / 11 tal : 1936.		
27 /10.36	8	
5	cy	

Ulkoasiainministeriölle,

Helsinki.

Asia: Oslon-lähetystön raportti N:o 8.

Lähetystö toimittaa kunnioittaen tämän mukana
Ministeriölle raporttinsa N:o 8 aiheesta

Norjan vaalien tulokset.

Ministeri: *W. W. W. W.*

..... O S L O SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 8.

Oslo ssa 21 p:nä loka kuuta 19.36.

Asia: Norjan vaalien tulokset.

ASIAKIRJIT		
8 / 41 Pal. 21. 36		
23/10.36	52	LI
	CLASSIF	ASIA
5	04	

Vaalien tulokset osoittavat, että edellisessä raportisani osasin täydellisesti oikeaan. Työväenpuolue voitti 2 paikkaa, joten enemmistöstä puuttuu vielä 5. Myös Höirelle oli vaalien tulos onnellinen, sillä se voitti 6 paikkaa saaden 36 edustajaa. Yleensä voi sanoa, että vaaleissa nähtiin sama ilmiö, mikä nykyään esiintyy kaikkialla maailmassa: äärimmäispuolueet kasvavat ja keskusta pienenee. Venstre menetti 2 ja talonpoikaispuolue 5 paikkaa. Fasistit -Quislingin puolue - eivät saaneet yhtään edustajaa, vaan äänimääräkin väheni 27,850:stä 21,435:een.

Porvarillisen enemmistön Stortingiin pelastivat eräät vaaliliitot. Ellei niitä olisi ollut, olisivat sosialistit saaneet enemmistön.

Paras tulos vaaleista on, että kaikki ovat tyytyväisiä. Porvarilliset siitä, että työväenpuolue ei saanut enemmistöä, jota kovasti pelättiin, ja työväenpuolueen johtomiehet, niinkuin eräs heistä minulle eilen sanoi, että he saivat vielä 3 vuotta joukkojen kasvattamisaikaa.

Vaalien vaikutus Norjan politiikkaan tulee olemaan se, että nykyinen hallitus jatkaa entistä politiikkaansa, vieläpä entistä maltillisemmin.

W. W. W. W. W.

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Av „Nationen” om 100 år.

Onstak, ten 21. åktåper 2036.

Uhykkelik pekravelse.

Ta marxistene ikår skulte føre tet pårkerlike samfunt til kraven åp-
taket te til sin fãrferte'se at liket reiste sei i kisten å sa «mår'n mår'n
mine herrer. Pent vær itak».

Antall stemmer:

	Bønde- partiet	Høire	Venstre	Arbeider- partiet	Komm. partiet	Radikale folkeparti	Frisinn. folkeparti	<i>Swilby</i> N. S.	Samf. partiet	Kristelig folkeparti	Borgerlige felleslister
1930	190220	327731	241355	374854	20351	9228	31003				
1933	173634	252506	213153	500526	22773	6858	20184	27850	18786	10272	
1936 hitil opt.	143417	232540	198267	515378	15960	?	9454	21435	32134	13177	38234

Antall representanter:

1930	25	41	33	47		1	3				
1933	23	30	24	69		1	1		1	1	
1936	18	35	22	71		0	0		2	2	

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C4

ASIA:

Oskossa olevan lähetyksen raportti n:o 1.

Ministeri Waeolijoki

28/1 1936.

O s l o S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

1 40 Jul. 8 . 36.

KIRJELMÄ n:o 66.

27/1-36

Oslo S S A 23 P:nÄ tammi KUUTA 1936.

5 04

VIITTAUS: N

P:nÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti.

Lähetystö toimittaa tämän mukana kunnioittaen Ulkoasiainministeriölle tänään päivätyn raporttinsa N:o 1/36

Nygaardsvoldin hallituksen budjettiesitys.

Ministeri: *W. W. W. W. W.*

O s l o S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 1.

Oslo ssa 23 p:nä tammi kuuta 1936.

1 / 40 Sal. 8 - 36.

Asia: Nygaardsvoldin hallituksen
budjettiesitys.

27.1.36

1936

5

04

Suurella jännityksellä odotettu työväenhallituksen budjettiesitys vuodelle 1936-1937 on nyt jätetty Suurkäräjille ja saanut sanomalehdissä arvostelun. Yleensä on arvostelu jopa oikeistolehdissäkin ollut verrattain suopea. Voipa havaita vähän pettymystäkin siitä, että budjetti ei ole radikalisempi, että sen kimppuun olisi helpompi käydä.

Budjetin loppusumma päättyy 481,4 miljoonaan kruunuun ja on siis 44,5 miljoonaa suurempi kuin tämän vuotinen.

Lisäys johtuu paitsi lamakauden ja työttömyyden torjumisesta, joihin on kaikkiaan myönnetty 88,4 milj. kruunua eli 18,8 milj. kruunua enemmän kuin tänä vuonna, siitä että melkein kaikkia määrärahoja on koroitettu. Eräs oikeistolehti sanookin, että kaikki jotka ovat osanneet pyytää, ovat saaneet. Ja lisää: hallitus on ilmeisesti tahtonut voittaa pikkuporvariston ja laajentaa työväenpuoluetta siis oikealle päin, koska vasemmalla ei ole enää mitään valloitettavana. Tässä hallitus on ilmeisesti jossain määrin onnistunutkin, sillä olen tavannut joitakin kirjailijoita ja taiteilijoita, jotka ovat kovin tyytyväisiä nykyiseen hallitukseen. Viimeksi eilen kansallismuseon johtaja Jens Thiis kehuu kovin hallitusta, koska

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

budjettiin oli otettu 200,000 kruunua taidegallerian laajennukseen.

Tulopuolta järjestäessään on hallitus ollut siinä onnellisessa asemassa, että on nousevan konjunktuurin johdosta voinut korottaa kaikkia tulomomentteja. Ei ole tarvinnut esittää uusia veroja, vieläpä on voinut fondiveroa alentaakin 8,8 prosentista 7 prosenttiin. Pieni valtiolaina esitetään otettavaksi, niin että valtiovelka lisääntyy 18,7 miljoonalla kruunulla.

Esitän tässä Norjan budjetin kehityksen laskettuna kruunun ostokyvyn mukaan vastaavana aikana:

Budjetit vv. 1927-1937.

Budjettivuosi 1927-28	264,4
1928-29	248,2
1929-30	266,4
1930-31	290,8
1931-32	294,3
1932-33	303,2
1933-34	301,4
1934-35	319,5
1935-36	321,0
1936-37	360,0

M. Protijaki

Arbeiderregjeringens statsbudgett.

Utgifter.	Belviglet 1935—36 1000 kr.	Foreslått 1936—37 1000 kr.
avdeling: Driftsutgifter.		
A. Almindelige utgifter.		
Det Kongelige Hus	909	929
Regjering og Statsr.sekr.	3 612	3 775
Storting og Statsrev.	2 425	2 614
Høiesterett	327	331
Utenriksdepartement	3 831	4 233
Kirke- og Undervisningsdep.	49 988	50 220
Justisdepartementet	15 947	16 086
Socialdepartementet	52 193	45 850
Handelsdepartementet	26 006	17 125
Landbruksdepartementet	37 162	19 757
Arbeidsdepartementet	37 547	34 650
Finans- og Tolldepartementet	35 140	32 043
Derav vedr. statsgjeld m. v. kr. 13 878 282.		
Forsvarsdepartementet	33 702	35 058
Forskjellige utgifter	17 531	15 612
	316 320	278 284

B. Statens forretningsdrift.		
Statsbanene	50 449	53 041
Postverket	2 680	2 925
Telegrafverket	3 885	4 550
Statens kraftverker etc.	2 152	2 115
Kongsberg Solvverk	912	936
Mynten på Kongsberg	59	940
Kjøleanlegget i Alesund	0	0
Havens fabrikker m. v.	927	971
Marinens hovedverft	143	144
Statens skoger	1 011	1 081
Vaksdal mølle	0	0
Statens Kornforretning	0	0
Statens eiend. i Narvik	5	3
Norsk Rikskringkasting	0	0
	49 082	58 287
	6 570	8 419
	42 512	49 868

C. Ekstraord. kriseforanstaltn.		
Sum driftsutgifter	365 402	399 332
2. avdeling: Kapitalutgifter.		
A. Ekstraord. til kriseforanst.		17 176
B. Statens forr. og anlegg m.v.		
Til statens forretn. (anlegg)	33 518	22 123
Avdrag på statsgjelden m. v.	38 031	42 769
Sum kapitalutgifter	71 548	64 892
Totalsum for utgifter	436 950	481 400

Inntekter.	Belviglet 1935—36 1000 kr.	Foreslått 1936—36 1000 kr.
1. avdeling: Driftsinntekter.		
A. Almindelige inntekter.		
Skatter og avgifter	332 761	362 342
Sportler og gebyrer	5 144	5 085
Refusjoner	4 330	4 470
Innt. av statsinstitusjoner	21 151	23 352
Renter og aktieutbytte	7 036	6 673
Forskjellige inntekter	12 237	12 789
	382 659	414 712

B. Forskjellig fond.		
Finnmark skogfond	0	0
Kirkedepartementets fond	2 593	2 366
Tøyenfondet	0	0
Observatoriefondet	0	0
Sum driftsinntekter	2 593	2 366

	385 252	417 077
2. avdeling: Kapitalinntekter.		
Bidrag, avdrag m. v.	4 498	2 823
Andre kapitalmidler	47 200	61 500
Sum kapitalinntekter	51 698	64 323
Totalsum av inntekter	436 950	481 400

Laghet uttømmet budjetten

dem.

Vi skal så kortelig se på budgettet, idet vi henviser til det konsentrat som er opstillet på foregående side. Det nye budgettforslag balanserer med 481,4 mill. kr. mens det bevilgede budgett for 1935/36 balanserte med 437,0 mill. kr. Forslaget er altså 44,4 mill. kr. større enn det budgett som det kombinerte arbeider- og bondeparti fikk igjen- nem ifjor.

Ved vår opstilling på foregående side av de to budgetter er å merke at i det bevilgede budgett for 1935/36 er kriseforanstaltningene medtatt under de forskjellige departementer, mens de for 1936/37 er utskilt i en samlet sum på kr. 71 180 000.

I forhold til det av Mowinckel's regjering i januar ifjor fremsatte budgettforslag på 409,4 mill. kr. betegner årets forslag en stigning på hele 72,0 mill. kr. For den del av disse 72,0 mill. kr. som angår det nye budgett, nemlig de 44,4 mill. kr. som er årets økning i forhold til arbeiderregjeringens forrige budgett, er der bl. a. funnet dekning ved en økning av statsgjelden med 18,7 mill. kr. og forøvrig ved økede inntekter (både øket toll og økede andre skatteinntekter). Nye skatter er ikke foreslått, bortsett fra at den «midlertidige» omsetningsavgift bibeholdes og forventes å innbringe 24 mill. kr., hvilket er 6,5 mill. kr. mere enn i den nu løpende termin, da man kun får 3 kvartaler med. Omsetningsskatten innbragte i kvartalet juli—september ifjor ca. 5,6 mill. kr., så 24 mill. kr. er sikkert et rimelig anslag.

Altså nye skatter er ikke foreslått, tvertom der foreslåes en liten senkning av fondsskatten.

Til sammenligning med de nærmest foregående år stiller vi op en oversikt over de bevilgede budgetter siden 1927—1928, samtidig som vi omgjør summene efter kronens kjøpeevne ved midten av hvert budgettår, altså pr. 31. desember.

1935—36	Nygårdsvold*)	437,0	31/12 34	78,4	342,6
1936—37	—	*) 481,4	31/12 35	74,8	406,6

*) Foreslått.

Man vil av opstillingen se at arbeiderregjeringens budgett i nominelle (de virkelige papirkroner) er 68,3 mill. kr. høiere enn i 1927/28 og i førkrigskroner hele 95,6 mill. kr. høiere. Det er altså en svær stigning.

Spørsmålet er nu først og fremst om inntektene vil holde. Det tror vi, for vi går ut fra at de gode tider vil fortsette også i årene 1936/37. Det neste spørsmål blir om denne økning av budgett og statsgjeld vil bevirke inflasjon. Det tror vi neppe. Muligens vi kan få en fortsatt liten konjunkturstigning av prisene; men ingen egentlig inflasjon.

Vi skal i neste nr. komme tilbake til endel detaljer. Kun vil vi allerede nu gi Finansdepartementet vår kompliment for den stadig bedre opstilling og tilrettelegning av stoffet, som jo ders er tungt nok!

700 MILLIONER OVERSKUDD PÅ DET RUSSISKE BUDGETT

Fra Moskva meddeles at finansminister Grinko har meddelt på centraleksekutivkomitéens møte at det forløpne budgettår slutter med et overskudd på 700 millioner rubler.

HVAD KAN MAN TREKKE FRA?

Høiesterettsdommer Hans Bangs bok: «Hvad man kan trekke fra i selvangivelsen» foreligger nu i 5. utgave hos Aschehoug & Co. Boken er i år delvis omarbeidet og helt ajourført. Bl. a. har den et avsnitt om innboscatten som nu er innført i Oslo. Boken vil være til uvurderlig nytte når selvangivelsen skal skrives.

Den er vel verd sine penger!

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C4

ASIA: _____

Oslissa olevan lähetystön raportti n:o 2.

Ministeri Wuolijoki

9/3 - 1936

O s l o S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

KIRJELMÄ n:o 204.

Oslo S S A 11 P: N Ä m a a l i s K U U T A 19 36.

VIITTAUS: N

P: N Ä K U U T A 19 P: T T Y n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

2 40 Jal. 36.
14/3.36
5 C4

Ulkoasia inministeriö.L.E

ASIA: Raportti.

Lähetystö toimittaa tämän mukana kunnioittaen Ministeriölle raporttinsa N:o 2/36

Suurkäräjän keskustelu ulkopoliitikasta.

Ministeri:

W. W. W. W. W.

O s l o S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 2.

Oslo ssa 9 p:nä maaliskuuta 1936.

2 40 Sal. S - 36.

Asia: Suurkäräjien keskustelu
ulkopolitiikasta.

14/3-36

5 Cy

Stortingissä oli viime perjantaina suuri ulkopoliittinen keskustelu, jossa kosketeltiin suhtautumista Kansainliittoon, pakotteisiin y.m.. Sanomalehdet kirjoittivat edellisena päivänä, että talonpoikaispuolue aikoo vaatia eroamista kansainliitosta.

Näin ei kuitenkaan tapahtunut. Talonpoikaispuolueen ensimmäinen puhuja, ent. ulkoministeri Braadland arvosteli kyllä ankarasti kansainliittoa ja epäili, onko se kollektiivinen turvallisuus, joka kansainliiton kautta muka on saatu, yhtä hyvä kuin se neutraliteetti, joka Norjalla oli ennen. Joka tapauksessa tämän jälkimäisen aikana Norja voi pysyä 100 vuotta sotien ulkopuolella. Hän ei kuitenkaan pitänyt mahdollisena Norjan eroamista kansainliitosta, koska Norja olisi silloin täysin eristettynä.

Seuraava puhuja J.L.Mowinckel arvosteli myöskin kansainliittoa, sillä se ei ole voinut luoda takeita kansainväliselle rauhalle, niinkuin odotettiin. Päinvastoin kansat aseistautuvat ehkä enemmän kuin milloinkaan ennen. Hän mainitsi esimerkkinä Sovjet-Venäjän aseistautumisen. Sovjetin sotilasbudjetti on 15 miljardia ruplaa, ja kun finanssiministeri sovjetkongressissa 16 päivänä tammikuuta ilmoitti, että sotilasbudjetti vuodelta 1934 oli ylitetty

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

2,3 miljoonalla ruplalla, oli riemu rajaton.

Mowinkel valitti, että nykyinen Norjan hallitus ei ymmärrä, että neutraliteetin säilyttämiseksi vaaditaan, että maa voi itse puolustaa neutraliteettiaan, kuten Ruotsin pääministeri Hansson on niin sattuvasti sanonut. Se on kokonaan toinen kanta kuin mikä on vallinnut ja vallitsee Norjan sosialistien keskuudessa.

Puhujan mielestä oli asetettava yhteyteen muiden pohjoismaiden kanssa ja yhdessä tehtävä maailmalle selväksi, että pohjoismaat eivät halua sekaantua sotaan missään muodossa, vaan tahtovat olla puolueettomia ja elää rauhassa.

Ulkoministeri Koht vastasi niille, jotka pakottavat pakotteiden johtavan Norjankin sotaan, että taloudelliset pakotteet eivät sitä voi tehdä ja sotilaspakotteihin Norja ei ota osaa eikä kansainliiton peruskirja siihen velvoitakaan.

Oikeiston johtaja Hambro sanoi, että taloudellisten pakotteiden käyttäminen edellyttää, että maa voi suojella puolueettomuuttaan, mutta tätä ei hallitus käsitä. Toivoi, että pohjoismaat kansainliitossa vaativat, että kaikki sotatarveteollisuus asetettaisiin kansainvälisen kontrollin alaiseksi.

Keskustelun tuloksena oli, että hallituksen politiikka pakotteisiin nähden yksimielisesti hyväksyttiin.

M. W. Koht

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C4

ASIA:

Oslossa olevan lähetysten raportti n:o 3.

Ministeri Wastljoki

21/4 - 1936

O s l o S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

KIRJELMÄ n:o 293.

Oslo S S A 22 P: N Ä h u h t i K U U T A 19 36.

VIITTAUS: N

P: N Ä K U U T A 19 P: T T Y n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

MINI	
3	40 Sal. L 36.
27/4. 36	2
5	04

U l k o s i a i n m i n i s t e r i ö L L E

ASIA: Raportti.

Lähetystö toimittaa tämän mukana kunnioittaen
Ministeriölle raporttinsa 3/36:

Huomioita Hollannista.

Ministeri

O S L O S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 3.

Oslo ssa 21 p:nä huhti kuuta 1936.

Asia: Huomioita Hollannista.

LÄHETYS	
3 / 40 Pal.	36.
27/4-36	2
LÄSTÖ	
5	Cy

Taloudellinen tilanne on yhä edelleen huono. Rekisteröityjen työttömien luvun ilmoitettiin olevan 470,000, mutta tosiasiallisesti on työttömyys paljon suurempi.

Kun Hollannin varallisuus suureksi osaksi on perustunut tuloihin siirtomaista ja vuotuisten tulojen sieltä ilmoitettiin pudonneen 700 miljoonasta 160 - 200 miljoonaan floriiniin, ymmärtää hyvin, kuinka kovasti lamaksi on koskenut rikkaaseen Hollantiinkin. Nyt kuitenkin ilmoitti pääministeri Colijn, että olot siirtomaissa ovat paranemaan päin, sillä siirtomaan tuotteiden menekki on maailmanmarkkinoilla kasvanut.

Pääministeriltä tiedustelin, aikooko Hollanti devalveerata ja sain kieltävän vastauksen. Hänen mielestään Hollannilla ei ole samaa syytä kultakannalta luopumiseen kuin Ranskalla. Heillä ei ole mitään massateollisuutta, jossa työpalkat olisivat ratkaisevana tekijänä, vaan on vientiteollisuus pääasiassa laatu-teollisuutta. Sitäpaitsi on Hollannissa onnistuttu supistamaan valmistuskustannukset niin, että tällä hetkellä ne ovat vain 2 % korkeammat kuin Englannissa ja nämä 2 %:kin me pystymme alentamaan, sanoi Colijn.

Puolustuskysymyksessä on kanta Hollannissa täydelleen muuttunut. Tähän asti on Hollanti ollut vähimmin aseistettu maa Europassa⁺. Sosialidemokratien ja osan porvareitakin tunnuslauseena

⁺Maa-armeijan vahvuus on kaikkiaan 19,500 miestä ja kun nämä ovat ai-noastaan 5 1/2 kuukautta harjoituksissa, on seisova sotajoukko siis noin 9,000 miestä.

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

on tähän asti ollut: ei yhtään senttiä eikä yhtään miestä armeijalle. Nyt ovat mielipiteet täydellisesti muuttuneet. Kun maaliskuun 26 päivänä olin pääministerin luona, joka nykyään on myöskin puolust^{tus}/ministeri, ilmoitti hän, että Eduskunta oli edellisenä päivänä myöntänyt 56 milj. floriinin lisäyksen puolustusbudgettiin. Ja tämä on vasta alku, sanoi hän. Sosialdemokratien johtaja tri Albar~~da~~ sanoi, että heidän on ollut pakko tehdä koko käänös puolustuskysymyksessä Saksan uhkaavan käytöksen vuoksi. Saksalaiset natsikirjailijat kirjoittavat avoimesti, että ensimmäinen tehtävä sodan puhjetessa on miehittää Hollanti sekä sen vuoksi, että ainoastaan sitä tietä päästään Englannin kimppuun ja myös Saksan elintarvehuollon vuoksi.

Kysyin pääministeriltä, mitä hän arvelee siitä, että Hitler on Locarno-sopimuksen uudistamiseen vetänyt myös Hollannin. "Olemme lievimmin sanoen harmistuneita. Ei meillä ole mitään halua sekaantua tähän pyykkiin. Eikä Saksa ole katsonut olevan syytä edes edeltäpäin tiedustella meidän mielipidettämme asiassa", sanoi Colijn.

Lopuksi tahdon mainita, mitä pääministeri Colijn lausui nykyisestä tilanteesta Europassa. Hän sanoi: "Nykyinen tilanne muistuttaa Marokkos~~kk~~auksen ja n.k. pantterihypyn aikaa v.1911. Kolme vuotta sen jälkeen syttyi sota ja ihmettelisin, ellei nyt kävisi samoin".

W. A. Colijn

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 4

ASIA: _____

Oskossa olevan lähetystön raportti n:o 4.

Ministeri Wuolijoki

276 - 1936.

OSLO

SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 4/36

Oslo ssa 28 p:nä touko kuuta 1936.

Asia: Norja ja Kansainliitto.

ULKOASIAINMIIN	
4/40 Pal.	36
7/6-36	10
G. ASTO	
5	Cy

Suurkäräjät käsittelivät eilen ulkoasiainvaliokunnan mietintöä Kansainliiton 16 istunnon johdosta Genève'issä.

Ensimmäisen puhevuoron käytti ulkoministeri KOHT.

Kansainliittoon on luottamus suuresti vähentynyt, kun se ei voinut estää Italiaa saamasta tahtoaan läpi, hän lausui. On herännyt kysymys, onko pakotteita vielä pidettävä voimassa vaiko niistä luovuttava. En ymmärrä, miksi niitä olisi vielä voimassa pidettävä, koska niillä ei missään tapauksessa voida pelastaa Abessiinia, ellei ryhdytä sotilaallisiin pakotteisiin, joihin taas suurvallat tuskin käyvät. Kansainliiton aika on antanut sen kokemuksen, ettei vielä ole edellytyksiä sille rauhanpolitiikalle, jota Kansainliitto on ajanut. Ellei saada nykyistä sotilaallista kilpavarustautumista estetyksi, voi mikä pieni valtio tahansa joutua Abessiinian kohtalon alaiseksi.

Norjan on kuitenkin jäätävä Kansainliittoon, koska se sitenkin on ainoa laitos, josta voi edes toivoa, että se kehittyy rauhan turvaksi. Kansainliiton pitää kehittyä oikeudlaitokseksi, joka voi ehkäistä sodan eikä olla laitos, joka ainoastaan rankaisee, kun sota on syttynyt. Vaikka Norja on pakot-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

teista paljon kärsinyt ja meidän köyhä kalastajaväestömme toivoo niistä mahdollisimman pian päästävän, on meidän kansainvälisen kunniamme vuoksi pysyttävä Kansainliitossa.

Seuraavissa puhevuoroissa MOVINCKEL (venstre), HAMBRO (höire) ja STÖSTAD (työväenpuolue) ilmoittivat olevansa samaa mieltä kuin ulkoministeri, että Norja ei voinut erota Kansainliitosta. Ainoastaan HUNDSEID (talonpoikaispuolue) lausui epäilyksensä Kansainliittoon jäämisestä, mutta hänkään ei tahtonut tehdä ehdotusta eroamisesta.

Kun jälkepäin keskustelin ulkoministerin kanssa Kansainliiton rekonstruoinnista, sanoi hän olevansa hyvin pessimistinen tässä suhteessa. Ranskan taholta tehty ehdotus, että Kansainliitolle luotaisiin vakinainen armeija, jota ehdotusta Romanian pääministeri Bukarestissa KOHTIN siellä käydessä oli täydentänyt lausumalla, että Genève'iin olisi Kansainliitolle luotava vahva ilmalaivasto ja 200.000 miehen armeija, oli hänestä utopinen. Samoin oli LITVINOVIN ehdotus, että Kansainliitto saisi valtuuden määrätä hyökkääjävallan naapurivallat ryhtymään ranskaisutoimenpiteisiin KOHTIN mielestä mahdoton.

Liikkuessani eri piireissä, olen saanut sen käsityksen, kuin erittäinkin liikemiespiireissä olisi katkeruus Kansainliiton politiikkaa kohtaan suuri ja että niissä piireissä oltaisiin hyvinkin valmiita heti eroamaan Kansainliitosta. He väittävät, että pakotteet ovat koskeneet Norjaan enemmän kuin mihinkään muuhun maahan, sillä Italia oli suurin paastokalan ostaja. Vaikka summa rahallisesti ei olekaan kovin suuri, on se senvuoksi tuntuva, että se koskee kaikkein köyhintä väestöä.

Oslossa 28 päivänä toukokuuta 1936,

W. W. K. J. J.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: CY

ASIA: _____

Oskossa olevan lähetystön raportti n:o 5.

Ministeri Nuolijoki

7/6 - 1936.

OSLO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 512.

Oslo SSA 5 P:NÄ kesä KUUTA 19 36.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
5/40 Val. M. 1936.		
8/6-36	50	100
POSTI	CLASSTO	NUMERO
5	Cy	

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Oslon-lähetystön raportti n:o 5/36.

Tämän mukana lähetystö kunnioittaen Ministeriölle toimittaa raporttinsa n:o 5 aiheesta

Norjan rahallinen asema ulkomaihin nähden.

Ministeri: *W. W. W. W.*

OSLO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 5/36.

Oslo ssa 5 p:nä kesä kuuta 19 36.

Asia: Norjan rahallinen asema
ulkomaihin nähden.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
5/40 Sal. M. P. N. C.		
8/6 - 36	10	LIT.
	OSASTO	NUM.
5	Cy	

Tilastollinen Päätoimisto on julaisnut tietoja Norjan ulkomaisista veloista. Pöimiu muutamia numeroita julkaisusta.

Yhteenlaskettu velka ulkomaille oli 1 päivänä tammikuuta tänä vuonna 2154 milj. kruunua. Suurimman osan tästä tekevät osakkeet ja obligatiot ulkomaisissa käsissä eli 1430 milj. kruunua. Kaupalliset ulkomaiset saatavat ovat 653 milj. kruunua ja kiinteistöihin kohdistuvat 71 milj.

Valtiolla on ulkomaista velkaa 698 milj. ja kunnilla 201 milj. kruunua. Kunnallispankin ja Työväen Asuntopankin velka on yhteensä 110 milj. ja Hypotekipankin 72 milj. kruunua.

Norjan saatavat ulkomailta ovat verrattain vähäiset. Osakkeita ja obligatioita 182 milj., kaupallisia saatavia 368 milj. ja kiinteistöjä ulkomailta 17 milj. kruunua.

Ulkomaisissa käsissä olevat osakkeet norjalaisissa yhtiöissä jakautuivat seuraavasti:

Ranskalla	104	milj. kr,	(pääasiassa Hydron osakkeita)
Englannilla	54	" "	
Amerikalla	44	" "	
Ruotsilla	38	" "	
Sveitsillä	32	" "	
Kanadalla	21	" "	

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Ministeri:

Jakeluohjelmalle:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C4

ASIA: _____

Oslissa olevan lähetystalon raportti n:o 6.

Olavi Laikku

4/9 1936.

..... O S L O SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 793.

Oslo SSA 12 P:NÄ SYYS KUUTA 19 36.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
6 / 40 Pal. 36.	
1936.36	2
5	CY
OSASTO	ASIA

..... Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Lähetystön raportti n:o 6.

Tämän mukana lähetystö kunnioittaen toimittaa
 Ministeriölle raporttinsa n:o 6 aiheesta
Trotskin juttu.

Ministeri: *W. Wronski*

O S L O SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 6.

Oslo ssa 11 p:nä syyskuuta 1936.

6 / 40 Sal. 36.

Asia: Trotskin juttu.

15/9-36.	1/2	LSL
S	04	

Tuskin avisti Nygårdsvoldin hallitus, minkä vaivan ja vastuksen se hankki tulevalle toiminnalleen, kun se kesäkuun 18 päivänä 1935/ antoi Leo Trotskille oleskeluluvan Norjassa kuudeksi kuukaudeksi, ehdolla että "Trotski ja hänen vaimonsa eivät harjoita poliittista toimintaa Norjassa, tai poliittista kiihoitusta tai poliittista toimintaa maata vastaan, joka on ystävällisissä suhteissa Norjaan, sekä ehdolla, että he asettuvat asumaan hallituksen hyväksymälle tai määrämälle seudulle". Oltuaan aluksi muutamia viikkoja Oslon kaupungin-sairaalassa Ullevälissa hoidettavana - hänhän oli pyytänyt saada oleskella Norjassa p o u r e - siirtyi Trotski Hönefossiin (60 km. Oslost) työväenpuolueen lehden "Fremtiden" in toimittajan Knut Knudsenin luo asumaan. Myönnetyn oleskeluajan kuluttua umpeen uudisti hallitus oleskeluluvan jälleen kuudeksi kuukaudeksi joulukuun 18 päivänä 1935. Seuraavan kerran uudistettiin lupa kesäkuun 18 päivänä 1936 ja on se voimassa joulukuun 18 päivään 1936.

Ulkomaailmasta näytti kuin olisi Trotski viettänyt moitteet-toma n poliittisen pakolaisen tapauksetonta elämää oleskeluehtojensa mukaisesti. Äärimmäisen oikeiston "Nasjonal Samlingen" mielestä Trotskin oleskelu ei kuitenkaan näyttänyt yhtä viattomalta kuin mitä

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

yleisesti otaksuttiin. Heidän taholtaan oli kuulunut moitteita hallituksen muka liian vapaamielisestä ja ystävällisestä suhtautumisesta Trotskiin; kummastusta oli herättänyt hallitusten jäsenten käynnit Trotskin luona Hönefossissa, lukuisten ulkomaalaisten vierailut ja lopuksi, eikä vähiten, Trotskin harvinaisen innokas kirjallinen toiminta, joka ajoittain vaati hänen avukseen kaksikin sihteeriä. Epäiltiin tämän toiminnan rajoittuvan vain vallankumouksen historian laatimiseen. Ja toisaalta, Trotskihan oli tullut Norjaan erikoisesti hoitamaan oman ilmoituksensa mukaan täysin murtunutta terveyttään.

Tuodakseen epäilynsä julkisuuteen, toimeenpani 6 NS:n miestä elokuun 7 päivän vastaisena yönä omavaltaisen kotitarkastuksen Trotskin luona, Trotskin itsensä ollessa isäntänsä kanssa automatkalla Etelä-Norjassa. Tarkastus jäi kuitenkin melko köyhäksi ilman epäiltyjä vallankumouksen järjestelyohjeita. NS-miehet pidätettiin yhtä lukuunottamatta, joka pääsi livistämään Ranskaan. Juttu oli kuitenkin saatu sanomalehtien palstoille.

Tapaus näytti jäävän aluksi pääasiallisesti Norjan sisäiseksi asiaksi. Laajemman merkityksen sai "tilfellet Trotski", kun Moskovasta saapuivat tiedot syytöksistä trotskilaisia salahankkeilijoita vastaan, oikeudenkäynnistä ja kuolemantuomioista. Pääsyyllinen eleli rauhassa poliittisena pakolaisena Norjassa. Seurauksena oli Moskovon tunnettu jyrkkäsanainen nootti välien huonontumisesta Norjan ja Neuvostoliiton välillä, jollei Norjan hallitus kiellä Trotskilta oikeutta oleskella Norjassa. Trotskin luovutuksesta ei nootissa mainittu mitään.

Samanaikaisesti oli toisaalta oikeudenkäynti kotitarkastuksen toimittaneita NS-miehiä vastaan ja toisaalta keskuspassikonktorin suorittamat tutkimukset Trotskin toiminnasta Norjassa-oleskelunsa aikana toteennäyttäneet, että hän oli lähete^{teillä} ~~teillä~~ puhtaasti poliittisia kirjoituksia lehdelleen "Bulletin de l'Opposition" Parii-

siin sekä siten rikkonut oleskeluehtonsa. Sen johdosta asetti hel-
litus jatkuvan oleskelun ehdoksi uudet kovennetut määräykset, joi-
den mukaan hallituksella olisi oikeus kontrolloida Trotskin kirjal-
listakin toimintaa. Trotski kieltäytyi hyväksymästä määräyksiä.
Koska Trotski oli päästetty maahan ilman paluuviisumia Ranskaan,
josta hän oli Norjaan tullut, ja kun Norjalla ei ole Siperiaansa,
minne hänt olisi voinut lähettää, oli hallituksen eristettävä, "in-
ternoitava" vieraansa. Hurumista, Drammenin vuonon varrelta etsit-
tiin Trotskille uusi asunto ja siellä hän nyt vaimonsa kansaa ko-
vin tyytymättömänä elelee vartionaan 8 valtionpoliisin miestä! -
Sihteerit karkoitettiin maasta.

Trotskin juttu sattui kesken alkavaa vaalikautta. Loka-
kuun 19 päivänä pidettävien stortingvaalien propaganda-aineisto sai
siten odottamattoman ja merkityksellisen lisän. "Mannen på ruten",
s.o. hallituksen istuntohuoneen akkunantakainen haamu esiintyy kes-
keisenä vaalikiihoituksessa. Oikeistolle oli juttu tervetullut ko-
konaisuudessaan, aina vuodesta 1929 lähtien, jolloin Trotski ensim-
mäisen kerran yritti Norjaan arbeiderpartietin ja fagorganisasjonin
tukemana, mutta ei silloin saanut Mowinckelin hallitukselta oleske-
lulupaa. Hallitusten jäsenten ja Arbeiderbladetin päätoimittajan
Tranmelin käynnit Trotskin luona ovat antaneet oikeistolle aihetta
ankariin syytöksiin hallitusta ja hallituspuoluetta vastaan. Vasem-
mistolle on tapaus ollut kiusallinen ja epämieluisa häiritsijä juuri
vaalien kynnyksellä; toiveet enemmistöstä näyttävät nyt epäilemättä
heikommilta kuin kuukausi sitten, kiitos Leo Trotskin.

Ulkomaihin nähden sai Norja kuuluisasta vieraastaan
ensiluokkaisen, vaikkakin vähemmän mairittelevan mainoksen. Entinen
rauhallinen ja tasaista, tapauksetonta elämänsä viettänyt tunturien,
vuonojen ja vikingilaivojen maa tuli yht'äkkiä maailmanlehdistön
palstoille muidenkin kuin vain laivautisten yhteydessä. Matkailijat
ovat saaneet uuden häikäyksen. "Where is Trotski?", kyselevät he,

kaikki nähtävyydet on nähty ja opas aikoo viedä joukkonsa takaisin laivalle.

Norjan hallituksen vastaus aiemmin mainittuun Moskovan noottin lienee hieman lieventänyt neuvostolaisten uhkaavia aikeita kauppansa lopettamisesta Norjan kansaa, mutta saa hallitus tehdä parhaansa saattaakseen entiset ystävälliset välit palautetuiksi.

Nähtäväksi jää, tuoko Trotskin nostama oikeusjuttu kunnianloukkauksesta "Nasjonal Samlingia" ja kommunistipuoluetta vastaan mitään uutta vai raukeaako juttu heti alkuunsa tyhjiin.

Oscar Saitku

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C4

ASIA:

Oslossa olevan lähetystön raportti n:o 2.

Ministeri Wuolijoki

12/10 1936.

O. S. L. O. SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 865.

Oslo SSA 12 P:NÄ loka KUUTA 19 36.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 7 / 40 Val. 2. 1936.		
14/10.36	5	LML
5	04	ASIA

Ulkoasiainministeriölle

ASIA: Oslo-lähetystön raportti N:o 7.

Lähetystö toimittaa kunnioittaen tämän mukana
Ministeriölle raporttinsa N:o 7 aiheesta
Norjan vaalit.

Ministeri:

W. W. W. W.

O.S.L.O.SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 7.

Oslo:ssa 12 p:nä lokakuuta 1936.

Asia: Norian vaalit.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
7/40	Pal.	1336
14/10-36	-2	258
5	04	

Norjan Stortingin vaalit ovat kuluvan lokakuun 19 päivänä ja vaalikihoitus on kohta kohonnut korkeimmilleen. Vaaleissa ratkaistaan, saako nykyinen hallituspuolue, työväenpuolue, enemmistön eduskunnassa. Sillä on nykyään 69 edustajaa 150:stä, joten puuttuu siis vain 6 ääntä.

Profeteeraaminen on tietysti aina epäkiitollista, mutta koetan kuitenkin.

Porvarillisten puolueiden paras vaalivaltti on Trotskin asyylioikeuden nauttiminen ja sen johdosta aiheutunut tilanne. Neuvostoliitto on pannut kovin pahakseen Trotskin Norjassa olon. Selityksen tähän sanotaan olevan, että Venäjällä on paljon tyytymättömyyttä Stalinin komentoa vastaan ja vaikka Trotski ei ulkomailla interneerattuna ollessaan voikaan oppositiota organisoida, niin hänen nimellään on niin hyvä kaiku Venäjällä, että hän kaikesta huolimatta on Stalinin vaarallisin vastustaja ja jos Stalin tavalla tai toisella syrjäytettäisiin, tulisi Trotski Venäjän mahtavimmaksi mieheksi. Joka tapauksessa on Trotskin Norjassa olo suuressa määrin vahingoittanut Norjan ja Neuvostoliiton suhteita. Porvarilliset lehdet väittävät, että Neuvostoliitto ei osta Norjasta kalaa eikä käytä Norjan tonnistoa

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaadustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaadustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

tavarainsa kuljetukseen Trotski-jutun vuoksi.

Enemmän vielä kuin Trotski-juttu vaikuttaa työväenpuolueelle epäedeullisesti monet luvattomat lakot, joita on ihan viime päivinä ollut. Niinpä sähkömonttöörin, suklaatyömiesten ja Drammenin trikootehtaan työläisten lakot ovat olleet suoranaisia korpilakkoja. Ammattijärjestö on tehnyt voitavansa näiden estämiseksi, mutta turhaan. On varmaa että tällainen huliganimaisuus karkoittaa paljon äänestäjiä. Mutta tämä on hyvin kuvaavaa Norjan kansalle, sillä se on ehkä maailman vaikeimmin organisoitava kansa. Sitä todistaa myöskin se, että porvarilliset puolueet eivät ole juuri lainkaan voineet muodostaa vaaliliittoja, vaikka pelko työväenpuolueen vallasta onkin suuri. Päinvastoin käyvät he vaaleihin hajallisempina kuin ennen.

Kun työväkeä kuitenkin innostuttaa Tanskan ja varsinkin Ruotsin työväen vaalivoitot, luulisin yhteenvetona edellisestä voivani ennustaa, että työväenpuolue säilyttää entisen asemansa, ehkä saa jonkun edustajan lisääkin, mutta ei saa Stortingin enemmistöä.

Ministeri:

M. W. Soljaki

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C4

ASIA: _____

Oslissa olevan lähetystön raportti n:o 8.

Ministeri Wuolijoki

21/10 1936.

Oslo, 21. lokak. 1936.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o 909.

ULKOASIAINMINISTERIÖN	
8 / 41 tal. : 1936.	
22/16.36	2
5	04

Ulkoasiainministeriölle,
Helsinki.

Asia: Oslon-lähetystön raportti N:o 8.

Lähetystö toimittaa kunnioittaen tämän mukana
Ministeriölle raporttinsa N:o 8 aiheesta
Norjan vaalien tulokset.

Ministeri: *W. W. W. W.*

OSLO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 8.

Oslo:ssa 21 p:nä loka kuuta 1936.

Asia: Norjan vaalien tulokset.

8/41 Pal. 2. 36		
23/10-36	52	Li
	CLASU	ABIA
5	Cy	

Vaalien tulokset osoittavat, että edellisessä raportissani osasin täydellisesti oikeaan. Työväenpuolue voitti 2 paikkaa, joten enemmistöstä puuttuu vielä 5. Myös Höirelle oli vaalien tulos onnellinen, sillä se voitti 6 paikkaa saaden 36 edustajaa. Yleensä voi sanoa, että vaaleissa nähtiin sama ilmiö, mikä nykyään esiintyy kaikkialla maailmassa: äärimmäispuolueet kasvavat ja keskusta pienenee. Venstre menetti 2 ja talonpoikaispuolue 5 paikkaa. Fasistit -Quislingin puolue - eivät saaneet yhtään edustajaa, vaan äänimääräkin väheni 27,850:stä 21,435:een.

Porvarillisen enemmistön Stortingiin pelastivat eräät vaaliliitot. Ellei niitä olisi ollut, olisivat sosialistit saaneet enemmistön.

Paras tulos vaaleista on, että kaikki ovat tyytyväisiä. Porvarilliset siitä, että työväenpuolue ei saanut enemmistöä, jota kovasti pelättiin, ja työväenpuolueen johtomiehet, niinkuin eräs heistä minulle eilen sanoi, että he saivat vielä 3 vuotta joukkojen kasvattamisaikaa.

Vaalien vaikutus Norjan politiikkaan tulee olemaan se, että nykyinen hallitus jatkaa entistä politiikkaansa, vieläpä entistä maltillisemmin.

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Antall stemmer:

	Jønde- partiet	Høire	Venstre	Arbeider- partiet	Komm. partiet	Radikale folkeparti	Frisinn. folkeparti	<i>Arbeider- N. S.</i>	Samf- partiet	Kristelig folkeparti	Borgerlige felleslister
1930	190220	327731	241355	374854	20351	9228	31003				
1933	173634	252506	213153	500526	22773	6858	20184	27850	18786	10272	
1936 hitil opt.	143417	232540	198267	515378	15960	?	9454	21435	32134	13177	38234

Antall representanter:

1930	25	41	33	47		1	3				
1933	23	30	24	69		1	1		1	1	
1936	18	35	22	71		0	0		2	2	

Kv „Nationen” om 100 år.

Onstak, ten 21. åktåper 2036.

Uhykkelik begravelse.

Ta marxistene ikår skulte føre tet pårkerlike samfunt til kraven åp-
taket te til sin färferte'ise at liket reiste sei i kisten å sa «mår'n mår'n
mine herrer. Pent vær itak».

GING OG REPARASJON

KALDNES MEK. VERKSTED A/S TØNSBERG

Bygger og reparerer skib - maskiner - kjeler - fabrikkutstyr
HURTIG - GODT - BILLIG

TØRRDOKK FOR INNTIL 13000 ts. dw. SKIB

TELF. NR. 1645, 1646, 1647

TELEGR. „SLIPPEN“

Larsen & Hagnæss Havaribyrå

Grensen 19.

Oslø.

Havarier, Nybygninger, Takster, Fordeling av reparasjons-
beregninger, Betenkninger etc. — **INN- OG UTLAND**
Telefon **11374**, priv. **30708**. Telegr.adresse **AVERAGE**.

SIDEROS MEK.

(Fagelund & Knudsen)

Oslø

Telegr.adr.:

Spesialitet:

Leverer
Utfører
Lave priser
STØT

ØDEGAARD

Etas

Smie og m

Spesialitet: SKIB

Leverer: Maskintelegrafer, Lubricat

Sandmandsposten

NATIONEN

Abonnement:

Kr. 6.00 pr. kvartal

Annonsepriser

Alm. annonseplass	22	øre pr. linje
1 side	70	—
4 — Landbruksiden	50	—
2 —	40	—
Øvrige tekstider	35	—
Reservert plass tillegg	5	—
Annonser om dødsfall, ledige tjenester, kjøp og salg av busdyr og gårdsprodukter		
	20	—
3 side = helt forbeholdt redaksjonen		

Annonseavdelingen

Arbeidergaten 4

Administrasjonens kontor,
Arbeidergaten 4. Disponenten *uvilje*
sikkert 10-11, 2-3.

om Pedagogikken si stilling i lærarskolen, av frøken Stina Palm-borg, Gøteborg, om Svåruppfost-rade barn, av overlærer fru Anna Sethne om Eksamensordningen i folkeskolen.

SJELDENT FLOTT PREMIE-RESULTAT.

Under statsutstillingen for sau i Føldal fikk P. O. Nilsgård, Føldal for 17 utstilte chevietgimmer 7 1. pr. og 10 2. pr., samt bassløifen. Statskonsulenten roste dem som sjeldent fine og kraftige dyr.

EFTERLYSNING.

Petter Cøen som er født i New Zealand i 1890, 91, forlot Northern